

— Čuden citat. V 2. številki »Treznosti« sem čital pod črto z razprtim tiskom: »Ako bi polovica duhovnikov, učiteljev in zdravnikov v Dravski banovini postala dosmrtni abstinentov, bi pri nas takoj prenehali umori, pretepi, poboji, in naš narod bi doživel novo kulturno pomlad.« Čigav je ta citat, ni zapisano, kakor tudi ne, v kake svrhe je napisan. Ali ti trije stanovi ne vršijo dovolj svojih dolžnosti? Pač zelo naivno. Vsakdo ve, da v osnovni šoli ni morilec, pretepačev, da je napravila te »poklice« šele odrasla družba. Kaj vse gre na rovaš osnovnošolske vzgoje? — Učitelj abstinent.

Kdor naroča vse šolske potrebščine potom Učiteljske gospodarske poslovalnice

pomaga Učitelj, domovoma v Ljubljani in Mariboru

— Prvi jugoslovanski orkester na koncertne orglice. V Ameriki so dosegli orglice kot ljudski instrument največji pomen. Mladina svira navdušeno nanje in v večini šol vzdržujejo redni pouk v sviranju na nje. — Z veseljem je treba torej pozdraviti dejstvo, da so začele skoro vse kulturne države posvečati glasbi, najpogostejši umetnosti v šolah, več pozornosti. — Poleg lastnega pevskega instrumenta — glasu — ima narod v orglicah glasbeni instrument, ki se ga more pod večim vodstvom (po učitelju ali potom prve jugoslov. šole za orglice, ki bo kmalu izšla), kaj hitro naučiti in je zelo poceni. Naša mladina more na orglice izvajati one naše narodne pesmi, ki jih šola iz vzgojnih razlogov doslej ni mogla obravnavati. Tu velja pomagati do veljave po krivici zapostavljenemu instrumentu in pouk v sviranju nanj postaviti na dobro glasbeno podlago. Proč z mehničnim sviranjem, proč z utepanjem v glavo; orglice naj pomorejo do samostojnega dela. Spoznati je treba narodovo dušo, ki vse izumetničeno odklanja. — Obračamo se na učitelstvo in glasbene ljubitelje in potom teh na družino, šolsko mladino, mladinske organizacije vseh vrst s prošnjo, da naj se osebno prepričajo o vrednosti in porabnosti orglic. Kmalu bo marsikje zadonel domač orkester na orglice; šolske slavnosti, izlete bo spremljala radostna glasba in mnoge družine bodo imele veselje. Veliko zaslužio stori ljudstvu in domovini, kdor se trudi v narodu vzbuditi potom narodne pesmi in narodne glasbe to, kar leži narodu na srcu.

NEKAJ ŠTEVILK IZ ČESKOSLOVAŠKEGA ŠOLSTVA.

Konec šolskega leta 1930. je bilo na Češkem 1086 meščanskih šol; l. 1921. jih je pa bilo 942. To število se je torej v enem desetletju povišalo za 10,2 %. Narodnih šol je bilo 6660, pred desetimi leti pa 6258. Ako izračunamo v odstotkih, jih je za 6,4 % več. V vsej državi je bilo narodnih šol 14.900; l. 1921. pa 13.633 — število se je v desetih letih povečalo za 9,3 %. Meščanskih šol je bilo 1868, l. 1921. pa 1564, torej zopet za 19,4 % več. Razredi na meščanskih šolah so narasli za 18,4 %, toda število učencev se je zmanjšalo za 15,4 %. Na osnovnih šolah se je v letih 1921. do 1930. povečalo število razredov za 10 %, število učencev pa zmanjšalo za 4,7 %. V vsej državi je bilo l. 1930. skupaj 40.949 učiteljev, med temi 15.839 ženskih moči; razen tega je poskuševalo 5614 učiteljev verouk in 3868 učiteljica ženska ročna dela in gospodinjstvo.

NOVI ZVEZKI ZA OSNOVNE IN VIŠJE NARODNE SOLE.

Šolskim upraviteljstvom in učiteljstvu narodnih šol priporoča Učiteljska tiskarna, da nabavijo nove zvezke za osnovne šole za svoje šole in razrede, ker so ti zvezki izdelani po predpisih, kakor jih je ugotovila komisija v ministrstvu prosvete v Beogradu za sestavo enotnih zvezkov.

Zvezki so sledeči:

1. Lepopisnice z napisanimi vzorci. (Rjav ovitek.)
2. Lepopisnice brez napisanih vzorcev. (Rjav ovitek.)
3. Lepopisnice z napisanimi vzorci v cirilici. (Rjav ovitek.)
4. Okrogla pisava.
5. Pisanke in vežbanke. (Zelen ovitek.)
6. Vežbanke za računanje. (Moder ovitek.)
7. Risanke. (Siv ovitek.)

Vsi zvezki so izdelani iz najfinejšega pisalnega papirja ter opremljeni s pivnikom.

Šolska upraviteljstva in učiteljstvo naprošamo, naj opozore trgovce z zvezki, da naroče, ko jim poide zaloga dosedanjih zvezkov, le nove vzorce, da bodo tako polagoma uvedeni v vse šole enotni zvezki.

Šolska upraviteljstva so prejela podoben prospekt in opis zvezkov.

Uvedbo nove zvezke v svoje razrede!

Z uvedbo teh zvezkov koristite tudi svojemu stanu, ker podpirate svoja stanovska podjetja!

Učiteljska tiskarna v Ljubljani.

Osebnost zadeve.

— I. Imenovanje. Ministrstvo prosvete je v sporazumu z ministrstvom socialne politike imenovalo g. Gabrijele Janežiča, strokovnega učitelja, za upravnika zavoda in šole za slepo deca v Kočevju.

— II. Z odlokom ministrstva prosvete so premeščeni naslednji učitelji, odnosno učiteljice: Ivan Petrovič iz Hajdine v Pobrežje, Josipina Omahen-Weber iz Beltincev v Planino pri Sevnici, Dora Jutraš s Sinjega vrha v Ljubčno, Ljudmila Radič iz Sarajeva na Jesenice, Franja Sušteršič iz Male Polane v Blagovno pri Celju in Milan Apih iz Hoč v Mariboru.

Naša gospodarska organizacija.

VABILO

na

PRVI REDNI OBČNI ZBOR

Samopomoči za otroke učiteljev in učiteljic v Ljubljani, ki se vrši v nedeljo 14. februarja ob 9. uri dopoldne v sobi odsekov J. U. U., Frančiškanska ulica 6 v Ljubljani s sledečim dnevnim redom:

1. Poročilo načelnika.
2. Tajniško poročilo.
3. Poročilo pregledovalcev računov.
4. Predlogi.
5. Sklepanje o višini posmrtnin oziroma odpravnin, o članskih prispevkih in pogojih za sprejem.
6. Pritožbe izključenih družtenikov.
7. Volitve.
8. Izprememba pravil.
9. Slučajnosti.

Predloge morajo člani pismeno prijaviti društvenemu odboru vsaj 8 dni pred občnim zborom.

Ako ob določenem uri občni zbor ne bo sklepčen, se vrši čez pol ure drugi, ki je sklepčen ob vsakem številu navzočih plačnikov.

Lavrič Pavel s. r., Kumelj Metod s. r., t. č. načelnik. t. č. tajnik.

— g. Učiteljska gospodarska poslovalnica v Mariboru javlja, da bo skupna seja upravnega in nadzorstvenega odbora o Svečnici, dne 2. februarja 1932 ob 10. uri na III. deški osnovni šoli v Mariboru.

— g. Članom Učiteljske Samopomoči. V teh dneh ste prejeli položnice za nakazilo članskega prispevka za 261. do 263. smrti slučaj (Anton Porekar, Maribor, Josip Poberaj, Smartno ob Dreti, Draga Kovač, Celje) za samce v znesku 16 Din, za zakonske pare pa 31 Din. Vse tri posmrtnine znašajo 38.100—Din. Zamudnikom je prištet k omejenim zneskom še zaostanek iz prejšnjih mesecev. — Kot zadruga je Učit. Samopomoč pričela poslovati s 1. januarjem 1932. Svoj poslovni lokal ima zadruga v Ljubljani, Frančiškanska ul. 6/I. Uraduje vsak dan — izvzemši nedelje in praznike — od 9. do 12. ure. — S prihodnjo pošiljateljico (konec februarja 1932) dobi vsak član nova zadruga pravila s člansko izkaznico. — Učit. Samopomoč ima danes 2541 članov. Posmrtnina znaša 12.705 Din. — Zadruga uprava vljudo prosi vse člane, da nakažete članski prispevek takoj po prejemu položnice, ker ji s tem delo zelo olajšate.

Zopet korak bliže našemu domu.

Pred 70. leti so ustanovili naši blagopojni tovariši »Društvo v pomoč učiteljem, njihovim vdovam in sirotam na Kranjskem«. Namen društva je razviden že v naslovu samem. Kaj je bil tedaj goldinar in kolika je bila njegova vrednost, nam povedo knjige in stari ljudje. Ako je takrat prejela vdova na leto 200 gl. podpore, je to zanjo že nekaj pomenilo. Za primer naj povem, da je dobil dijak za 5 do 6 gl. vso oskrbo na mesec.

V letu 1900. je prejela vdova okrog 170 K sirota pa 58 K. Vdova je mogla s to pokojnino šolati skoro vse leto svojega otroka.

Iz navedenega je razvidno, da je bilo to društvo velikega socialnega pomena za takratno dobo. Marsikateri vdovi je bila ta podpora krepka pomoč in velika uteha.

Iz knjig in računskih zaključkov je razvidno, da je to društvo vršilo svoje posle tudi tekom svetovne vojne in lajšalo s podporami učiteljskim vdovam in sirotam gorje.

Z izpremembo razmer po vojni, z vedno bolj rastočo denarno in gospodarsko krizo so se skrčili dohodki društva, vrednost denarja je bila vedno manjša, med učiteljstvom so nastale nove gospodarske ustanove, ki se jih je vedno bolj oklepalo, na »vdovsko« društvo se je vedno bolj pozabljalo. Člani in odborniki društva so bili po veliki večini sami starejši — že upokojeni tovariši. Društvo je imelo v 69. upravnem letu 55 družtenikov, ki so plačali na članarini Din 550. Podpirati je moralo po pravilih 39 vdov in 7 sirot, ki so prejele 1668 Din 10 p. Primanjkljaj se je pokrival leto za letom iz društvenega imetja, ki je naraslo glasom bilance v letu 1930. na 39.564 Din 94 p.

V tem stanju je bilo društvo, ko je izšel zakon o uradnikih z dne 31. marca 1931. V smislu § 76. bi se moralo prilagoditi novim predpisom. V ta namen je sklicalo društvo 11. oktobra 1931 izredni občni zbor, ki je sklenil, da naj društvo likvidira, imovina pa naj se odda v smislu § 40. družtenih pravil »Učiteljskemu domu v Ljubljani«, ker ima ta zadruga med drugim namen podpirati učiteljske sirote in je voljna glasom svojega dopisa z dne 21. junija 1931 prevzeti društveno premoženje z vsemi pravicami in dolžnostmi

napram učiteljem-članom, njih vdovam in sirotam, ki so navedene v družtenih pravilih. Banska uprava Dravske banovine je sporočila z dopisom z dne 23. decembra 1931, II. No. 17.262/2, da je društvo črtala iz društvenega katastra.

Zastopniki ugaslega društva tov. Režek, Juraj, Furlan Jakob in Keclj Alojzij so dne 22. januarja 1932 izročili zastopnikoma »Učiteljskega doma v Ljubljani« tov. Jos. Kobalu in Vekoslavu Mlekuzju društveno premoženje, ki je znašalo skupaj Din 41.168.—.

Ker bo »Učiteljski dom« vršil prevzete dolžnosti napram vdovam in sirotam iz vsa koletnih obresti ugaslega društva, zato ne bo to obremenjevalo domovega premoženja.

Načelstvo »Učiteljskega doma v Ljubljani« smatra za svojo dolžnost, da se na tem mestu iskreno zahvali vsem funkcionarjem ugaslega društva, posebno pa še tov. Juraju Režku, ki je načeloval društvu celih 35 let, tov. Alojziju Keclju, ki je vršil tajniške posle istotako 35 let, in tov. Jakobu Furlanu, ki je upravljal društveno imetje 24 let.

Nase šolstvo.

O STANJU ŠOLSKIH VRTOV IN ŠOLSKIH ZEMLJIŠČ V DRAV. BANOVINI.

Ko bo sestavljen na osnovi § 39. šolski zemljiški kataster, bo šele mogoče podati točno stanje nepremičnine šolske imovine. V naslednjem podajamo stanje na podlagi zbranih poročil in ugotovitev.

Vsa šolska zemljišča v Dravski banovini merijo 345 ha 87 a 43 m². Od teh se uporablja 178 ha 84 m² direktno v šolske namene in sicer:

zazidanih je	27 ha 10 a 75 m ²
telovadlišča in igrišča merijo	24 ha 69 a 11 m ²
matičnjaki (sadojniki)	19 ha 89 a 67 m ²
prostori za drevesnico in zelenjad	49 ha 90 a 75 m ²
vinogradi	4 ha 90 a 75 m ²
drugi v različne svrhe določeni prostori	51 ha 75 a 75 m ²

Poleg navedenih zemljišč imajo nekatere šole tudi zemljišča, ki ne služijo direktno šolskim namenom.

Ta zemljišča merijo 167 ha 02 a in 37 m ² in je njih	60 ha 66 a 31 m ²
travnikov	23 ha 27 a 36 m ²
gozdov	36 ha 66 a 66 m ²
vinogradov	31 ha 18 a — m ²
pašnikov	10 ha 23 a 75 m ²

Dohodke od teh zemljišč uživajo v nekaterih krajih na podlagi volil in zapuščin upravitelji dotičnih šol. V največ primerih pa jih dajejo krajevni šolski odbori v najem in izkazujejo najemnine v letnih obračunih.

Po odredbi višjega šolskega sveta v Ljubljani z dne 8. februarja 1924. št. 1463 se ima uporabljati najemnina od šolskih zemljišč v prvi vrsti za oskrbovanje in izboljšanje šolskega vrta, za nabavo učil in pripomočkov za kmetijski pouk.

Šolski vrtovi: Pri 114 šolah ni šolskih vrtov. Pri 92 šolah pa so šolski vrtovi tako majhni, da ne ustrezajo šolsko-vrtnarskim namenom. Velikost teh vrtov je od 2 do 3 are.

Na 117 šolskih vrtovih ni drevesnic, ker so vrtovi premajhni ali pa imajo za drevesnico neprimerno lego in zemljo.

Na šolskih vrtovih se goji v drevesnicah trenutno: 46.400 divjakov in 97.651 sadnih dreves. Ker rastejo drevesa v drevesnici 4 leta, odpade na I. letnik 42.660, na II. letnik 22.231, na III. letnik 18.237 in na IV. letnik 14.595 dreves.

Danes je na šolskih vrtovih 15.833 sadnih dreves. Od teh 4482 prtičnikov, 1494 oblikovanih ter 9857 visokodebelnih.

Pri šolah bo treba zasaditi nove in razširiti obstoječe sadojnake z onimi sortami, ki so določene po sadnem izboru za dotične srece.

Prispevki krajevnih šolskih odborov, kraljevske banske uprave in raznih korporacij za oskrbovanje in izboljšanje šolskih vrtov so znašali v preteklem (1930.) letu 284.277 dinarjev.

Te vsote so se porabile v največ primerih za nove ograje, ki so za časa vojne in po vojni skoraj povsod propadle.

Leta 1931. je v proračunih krajevnih šolskih odborov za šolske vrtove 413.196 Din 75 p.

Raznih nagrad od kraljevske banske uprave, občin in raznih korporacij je bilo podeljenih 48.701 Din. Od teh učiteljem 21.800, za vrtove pa 26.901 Din.

V zvezi s šolskim vrtnarstvom podpirajo učitelji vrtnarji v izdatni meri tudi umno čebelarstvo.

Na šolah v Dravski banovini je 316 čebelnjakov s 1760 panji in sicer 1552 s premljivimi satniki in 208 kraljičev.

Iz navedenih podatkov je razvidno, da se šolsko vrtnarstvo povoljno razvija in stalno izboljšuje.

Mladinska Matica.

S seje, dne 22. t. m.

1. Seje bodo odslej ob četrtkih ob 20. uri.
2. Izid tekmovanja za razpisane nagrade. Razpisane so bile:

I. nagrada 3000 Din za izvirno povest, primerno mladini po 10. letu;

II. nagrada 2000 Din za najboljšo umetniško delo, primerno mladini od 6. do 9. leta;

III. nagrada 3000 Din za realno knjižico o kulturnih, zgodovinskih in gospodarskih slikah Jugoslavije;

IV. nagrada 3000 Din za realno knjižico o domu in gospodinjstvu;

V. nagrada 3000 Din za realno knjižico o razvoju tehnike.

a) Nagrado za prvo knjigo je dobil dr. Bogomir Magajna za knjigo »Brkonja Celjust-nika«.

b) Nagrade za knjigo za naše najmlajše ni mogel odbor prisoditi nobenemu izmed došlih rokopisov in podaljša zato rok za vlaganje rokopisov za to nagrado še do 15. marca tega leta.

c) Za 3. knjigo je prišel samo 1 rokopis, a ker je bil pisan po vzorcu šolskih knjig, zato ni prišel pri nas za tisk v poštev.

č) Za 4. knjigo smo dobili kar 3 rokopise. Vsi trije rokopisi so dobri, posebno dva sta po mnenju literarnega odseka tako slične vrednosti, da je smatral odbor za potrebno, da jih precenijo še 3 osebe izven odbora, ki naj imajo odločilno besedo!

d) Za 5. knjigo smo dobili 1 rokopis, ki obravnava Teslo in razvoj elektrotehnike. Snov dela je pretežka in ne pride v poštev za redne publikacije. Ker pa je delo res temeljito in bi bilo res škoda, da ga Mladinska Matica ne založi, bomo skušali izdati to delo v izredni publikaciji potom subskripcije.

3. Sklene se naprositi ministrstvo prosvete za dovoljenje, da se bo lahko uporabljala Ribičičeva knjiga »Mihec in Jakec« kot pomožna učna knjiga.

—mm Razpis književne nagrade. Vsled neugodnega rezultata prvega razpisa nagrad za umetniško delo za naše najmlajše se podaljša rok za vlaganje rokopisov za to tekmovanje do 15. marca t. l.

Razpis se glasi:

Mladinska Matica razpisuje 2000 Din nagrade za najboljšo umetniško delo, lahko je slovstveno (3 do 4 pole male osmerke) ali slikarsko, primerno otrokom med šestim in desetim letom. Snov je oblikovana lahko v prozi ali verzih, je lahko resna ali šaljiva, vzeta iz življenja ali iz narodnih pesmi. Prvi pogoj: umetnina. Rokopise sprejema tajništvo Mladinske Matice, Ljubljana, Frančiškanska ul. 6/I.

Učiteljski pevski zbor JUU.

—pev Pevski tečaj se prične 31. januarja ob 9. uri v Glasbeni Matici in se nadaljuje 1. in 2. februarja. Vse in vsi!!

—pev Važen odlok ministrstva prosvete glede pevskega zbora JUU. Ministrstvo prosvete je, uvažujoč velik kulturni pomen gojitve zborovskega petja za moralno prosveto in v priznanje 7letnega uspešnega dela učiteljskega pevskega zbora, izdalo z odlokom O. Br. 82.968 od 31. decembra 1925 dovoljenje, da sme imenovani pevski zbor uporabljati za vaje in koncertne prireditve tudi šolske dni. Z odlokom ONBr 30.282 od 16. IV. 1931 pa še ponovno priporoča delo v učiteljskem pevskem zboru in delu za ta zbor.

Ker ima zbor pevske vaje v pouku prostih dneh kakor v velikih počitnicah (10 dni), v Vseh svetih (2 dni), ob semestrih (2 dni), o Božiču in Veliki noči (3—5 dni), se izdane odloka poslužuje le v res nujnih primerih (1—2 dneva mesečno) in se bo zbor v bodoče tudi sam oziral na to, da zaradi vaj in koncertnih nastopov pouk ne bo trpel, naj grede šol. upraviteljstva članom tega zbora na roko.

Tuoradno se je doznalo, da šolska upraviteljstva in vodstva raznih pisarni štejejo dneve teh pevskih tečajev v redni dopust. S tem je prizadeto posebno ono učiteljstvo, ki je zaposleno v raznih uradih.

Da se učiteljstvu olajša posejanje pevskega tečaja in omogoči sodelovanje pri zboru tudi onim, ki so zaposleni po uradih, se opozarja na to, da po gornjem ministrskem odloku teh dni ni šteti v redni dopust, kar je tudi razvidno iz posebnih, za turnejo dovoljenih dopustov. Ti dnevi naj se smatrajo v smislu cit. odloka za istovetne z dopusti za učiteljska zborovanja sreskih učiteljskih društev. (Odloka min. prosvete ONBr. 30.780 od 2. VI. 1925 in ONBr 32.398 od 18. XI. 1926).

—g Simbol ujedinjene Jugoslavije je njen grb. Zato naj bi ga imela vsaka šola!

Poleg slike Nj. Vel. Kralja spada v vsak razred tudi islika državnega grba. Učiteljski dom razpošilja tak barvasto sliko na kartonu v velikosti 45 x 55 cm z opisom vred za 20 Din. Slika je odobrena in priporočena od ministrstva prosvete.